

Ρίτα Μπούμη - Παπά

Στις 8 Σεπτεμβρίου 1984 πέθανε η ποιήτρια Ρίτα Μπούμη-Παπά και θεωρούμε καθήκον μας να γράψουμε δυο λόγια για τη γυναίκα που με το έργο της τίμησε τα ελληνικά γράμματα αλλά και το φύλο της.

Η Ρίτα Μπούμη-Παπά γεννήθηκε στη Σύρα το 1906 από πατέρα Υδραίο, ναυπηγό ιστοφόρων σκαριών, και μητέρα από την Πάτμο. Σπούδασε στην Ιταλία ιταλική φιλολογία και παιδαγωγική, με ειδίκευση στην ανάπτυξη και το μέγιστο των νηπίων. Άρχισε να γράφει από πολύ νέα και από τα πρώτα ακόμα δημοσιεύματά της προκάλεσε αίσθηση, τόσο που να την αποκαλέσουν «νέα Σαπφώ». Η ποιητική συλλογή της «Οι σφυγμοί της σιγής μου» (1935), πήρε τον Α΄ έπαινο από την Ακαδημία Αθηνών.

Το ποιητικό της έργο είναι αφάνταστα πλούσιο, ένας κυριολεκτι-

κά «ποιητικός ωκεανός», και μέσα σ' αυτό διακρίνει κανείς τις πιο βαθιές και ποικίλες ανθρώπινες καταστάσεις. Η Μπούμη έπεισε τους μεγαλύτερους της νεότερης Ελλάδας, Παλαμά, Ξενόπουλο, Σικελιανό, Καζαντζάκη, κ.α., καθώς και τους μεγάλους Ευρωπαίους συναδέλφους της Κουαζιμόντο, Ούγκο Μπέττι, Ουγκκαρέτι, Ρομπέρτο Κούτο, Άννα Αχμάτοβα (που της μετέφρασε στα Ρωσικά μια συλλογή ποιημάτων), πως ο φλογερός άνεμος της δημιουργίας καταξιώνει ολόκληρο το ποιητικό έργο της.

Όπως γράφει ο Νίκος Παπάς «η ποίησή της εισδύει ως το κέντρο των πραγμάτων, ως το βάθος της φραστικής ακριβολογίας, με τόνο υψηλό και αδιάπτωτο, με σαφή ρεαλισμό και αφαιρετικά υπονοούμενα, λάτρης της ομορφιάς και των υψηλοφρόνων αισθηματικών καταστάσεων, ρεαλίστρια και ρομαντική, κλασική και υπερμοντέρνα, με λόγο άρτιο,

περιεκτικό και σοφό, όταν οι άλλοι αντικαθιστούν τη φωνή με τον ψίθυρο, το λόγο με την ασυναρτησία, την ποίηση με την παρανόηση...».

Η Ρίτα Μπούμη, παράλληλα με το δημιουργικό της έργο, ανέπτυξε μια πολύπλευρη δραστηριότητα για την ανάπτυξη και την πρόοδο της λογοτεχνίας μας, τη μεταφορά στα ελληνικά Ιταλών κλασικών, πρωτοπόρων ποιητών, νεώτερων Ισπανών, τον Νερούντα, τον Μπρέχτ, τον Πάστερνακ, και πολλούς άλλους. Κατά καιρούς έβγαλε περιοδικά και εργάστηκε σαν δημοσιογράφος για βιοποριστικούς λόγους.

Το έργο της ξεπερνάει τα σύνορα της Ελλάδας και είναι γνωστό κι αγαπητό στην Ιταλία, στη Γαλλία, στην Αμερική, στην Ισπανία, στο Βέλγιο, στη Ρωσία, στη Ρουμανία και στη Βουλγαρία.

Δημοσιεύουμε δειγματοληπτικά μερικούς στίχους από το πλούσιο ποιητικό έργο της.

Φίλτρο

Στον άντρα μου

Αδέξια τον κρατώ και τρυφερά,
τον προσφωνώ στα χάρδια μου
«παιδί μου», ποτέ και για κανένα
έτσι γλυκά δεν ένιωσα να σώνεται
η ψυχή μου.

Αρχάγγελοι απαλύνουν τα μικρά
τα δάχτυλά μου πάνω στα μαλλιά
του,
βραδυάζουν των ματιών του τα
νερά
και τρέμουν τα χρυσά τα βλέφαρά
του.

Στα φιλντισένια μπράτσα μου
ως νωθρό
τάθλητικό αδρανεί αναστήμά του
μοιάζει μ' έναν Απόλλωνα νεκρό
ενός ωραίου απίστευτα θανάτου.

Κι' εγώ που αθώα ως τώρα και
δειλή
την πρώτη ερωτική μου ζω ημέρα,
χωρίς νάχω γεννήσει ένα παιδί,
ενός ανδρός αισθάνομαι μητέρα.

Αν βγω περίπατο με τις νεκρές μου φίλες

Αν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες
θα πλημμυρίσει η πόλη με βου-
βά κορίτσια
ο αέρας με σιγή ευωδιά θανά-
του

τα φρούρια άσπρες σημαίες θα
σηκώσουν
τα οχήματα θα σταματήσουν –
αν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες.

Αν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες,
θα δείτε χίλια κορίτσια με τρυ-
πημένα στήθη
ακάλυπτα να σας φωνάζουν
«γιατί μας στείλατε έτσι νωρίς
να κοιμηθούμε
σε τόσο χιόνι, αχτένιστες κλα-
μένες;»
αν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες.

Αν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες
θα ιδούν κατάπληκτα τα πλήθη
πως φάλαγγα πιο ανάλαφρη
δεν πάτησε στη γη
πως λιτανεία πιο ιερή δεν έχει
παρελάσει
ανάσταση πιο ένδοξη και ματω-
μένη –
αν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες.

Αν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες,
γαμήλιο άνθος θα υψωθεί η
πανσέληνος να τις στολίζει
μέσα στα κούφια μάτια τους θα
κλαίνε ορχήστρες
οιμπούκλες τους, οι επίδεσμοι,
θα κυματίζουν
ω τότε, πολλοί από τύψη θα
πεθάνουν –
άν βγω περίπατο με τις νεκρές
μου φίλες.

Κρήνη

Χτυπάτε!
Είμαι, το βλέπω, εχθρός σας φο-
βερός:
δεν ξέρω να μισώ και με φοβάστε
η πίστη μου σας κάνει να τρομά-
ζετε
δε λέγω ένα ψέμα να σωθώ και
απορείτε
κι ακόμα οργίζεστε γιατί δεν ξέ-
ρω να ικετεύω.

Φορώ θώρακα αόρατο
ας είμαι ντελικάτη σαν αράχνη
γι' αυτό και βγήκα ζωντανή
από το θάλαμο των βασανιστη-
ρίων.
Και τώρα, εδώ μπροστά σας
μπορώ να βάλω στη φωτιά το χέρι
που του ζητάτε επίμονα να με
προδόσει
για να σας δείξω πως οι φλόγες
είναι φίλες μου.